

Franjevci kapucini u Karlobagu 1713. – 2013. ur., Anto BARIŠIĆ, Zagreb – Karlobag, 2014., 364 str.

Zbornik radova *Franjevci kapucini u Karlobagu 1713. – 2013.* donosi radove s međunarodnoga znanstvenog skupa kojim je 12. listopada 2013. godine obilježena 300. obljetnica djelovanja franjevaca kapucina na području Like i Krbave. Skup je organizirala Hrvatska kapucinska provincija sv. Leopolda Bogdana Mandića, a održan je u kapucinskome samostanu u Karlobagu, koji se osnovan 1713. godine i trebao je biti središte kapucinskoga misijskog rada na području tek oslobođenih Like i Krbave, kao i nositelj katoličke obnove na tome području. Zbornik nije samo prinos djelovanju kapucina u Hrvatskoj nego radovi objavljeni u njemu osvjetljavaju povijest grada Karlobaga, Gospićko-senjske biskupije i Ličko senjske županije. Time je dana jedna zaokružena historiografska slika povijesti kapucinskog reda na spomenutom području, ali i vrijedan historiografski prilog crkvenoj povijesti Like i Krbave.

Zbornik započinje »Uvodnom riječi« (7-9) koju je napisao njegov urednik, kapucin Anto Barišić. Zatim slijedi rad Mile Bogovića »Biskupije Senjska i Modruška u vrijeme gradnje karlobaškog samostana« (11-17) u kojem je dan uvid u stanje spomenutih biskupija od oslobođenja Like i Krbave od osmanske vlasti krajem 17. stoljeća do polovice 18. stoljeća. Posebno je obrađeno vrijeme biskupa Adama Ratkaja (1709. – 1717.), redovništvo te župe i dekanati. Nikola Bašnec autor je članka »Dolazak i misijska djelatnost kapucina u Lici i Krbavi nakon oslobođenja od Turaka 1689.« (19-67). Taj opsežan rad, temeljen na izvornoj građi, opisuje okolnosti u kojima su došli kapucini na područje Like i Krbave nakon oslobođenja od osmanske vlasti 1689. godine i kako je 1713. nastao samostan u Karlobagu. Opisan je i njihov misijski rad, napose misijsko djelovanje o. Marina iz Senja. »Kapucinski samostan u Karlobagu u dokumentima štajerske provincije« (69-83) rad je Metoda Benedika, u koji se temelji na nekoliko važnih dokumenata sačuvanih u Arhivu Slovenske kapucinske provincije. Spomenuti dokumenti sadrže vrijedne i ujedno osnovne podatke o samostanima Štajerske kapucinske provincije kojoj je do 1783. godine pripadao i samostan u Karlobagu. Iz tih se dokumenta može vidjeti mjesto i uloga samostana u Karlobagu dok je bio sastavni dio navedene provincije.

Bono Zvonimir Šagi autor je članka »Spomenica samostana u Karlobagu« (85-98). Nakon uvodnih napomena u prilogu je donesen hrvatski prijevod latinskoga teksta *Spomenice*, koja kronološki i tematski ne prati događanja već donosi brojne podatke vezane uz karlobaške kapucine u 18. stoljeću. Slijedi rad Željka Holjevca »Prinosi za crkvenu povijest Karlobaga u 18. stoljeću« (99-109) kojim je dan uvid u izvore i važniju literaturu koji donose podatke vezane uz povijest župe i kapucinskog samostana u Karlobagu u 18. stoljeću. Bono Zvonimir Šagi autor je i članka pod nazivom »Karlobag – povijesna građa o samostanu, braći i djelovanju« (111-116). U njemu su doneseni neki izvori o samome samostanu, njegovim redovnicima i njihovu djelovanju u do početka 20. stoljeća. »Kapucinski trag u Podgorju« (117-137) članak je Ivana Botice koji prati kapucinski trag u podgorskim župama sv. Jelene Križarice u Cesarici i sv. Luke u Lukovu Šugarju do zadnje četvrtine 20. stoljeća. Kapucinskim doprinosom školstvu bavi se u svom radu »Doprinos karlobaških kapucina razvoju školstva« (139-147) Dunja Modrić-Blivajs. Autorica piše o pastoralnom radu karlobaških kapucina koji je od samih početaka bio praćen i njihovim radom u obra-

zovanju i školstvu na području Like i Krbave, dajući osnovne značajke njihova doprinosa školstvu s posebnim osvrtom na djelovanje samostana u Karlobagu na tome području.

Ivan Brlić u svome se radu bavi poviješću Karlobaga. Njegov rad »Građanske udruge u Karlobagu i njegovoj okolici« (149-162) donosi niz podataka o udrugama koje su djelovale na tome području tijekom 19. i prve polovice 20. stoljeća. Slijedi članak Tanje Martelanc »Arhitektura kapucinskog samostana u Karlobagu unutar Štajerske kapucinske provincije« (163-193). Autorica prikazuje tipične arhitektonske značajke kapucinskih crkava i samostana, s detaljnim pregledom i opisom arhitekture karlobaškog samostana. U radu »*Flores seraphici* na slikama u kapucinskom samostanu u Karlobagu: prilog istraživanju kapucinske ikonografije« (195-216), Josipa Alviž na temelju dvaju portreta istaknutih kapucinskih redovnika prikazuje ikonografske prauzore iz djela *Flores seraphici sive icones, vitae et gesta virorum illustrium*. O glagoljskim izvorima u karlobaškoj biblioteci u svome radu »Najnovija otkrića glagoljice u biblioteci kapucinskog samostana u Karlobagu« (217-250) piše Anica Vlašić-Anić. Pisanom baštinom kapucinskog samostana u Karlobagu bavi se i Alojz Jembrih u članku »Dva hrvatska misijska priručnika u svetoj godini (1750.) – *Pisme duhovne* i *Duhovne jačke*« (251-277). Jembrih u svome radu piše o molitveničkoj književnosti i važnosti molitvenika za povijest hrvatskog jezika. To konkretno čini kroz molitvenik *Pisme duhovne*, koji je bio namijenjen misijskom djelovanju karlobaških kapucina u Lici i Krbavi u 18. stoljeću, prikazujući povijesne okolnosti njegova nastanka, sadržaj, slovopis i jezik. Uz njega analizira i misijski priručnik Jurja Muliha *Duhovne jačke*. Na tragu pisane baštine karlobaške samostanske knjižnice nastao je i rad Anice Vlašić-Anić i Darka Teperta »Novootkriveni hebrejski fragment Knjige proroka Jeremije (FgCap VlaALL) u karlobaškoj kapucinskoj knjižnici« (279-308). Obraden je spomenuti fragment koji je otkriven u knjizi *Chroniche de gli ordini instituiti del p. s. Francesco...*, a koji je najvjerojatnije bio dio kodeksa masoretske Biblije sefardskog tipa. Posljednji rad u Zborniku, »Konzerviranje i restauriranje knjiga kapucinskog samostana u Karlobagu« (309-351) djelo je Tatjane Mušnjak, a posvećen je pojedinim važnijim restauratorskim zahvatima na pojedinim knjigama i rukopisnim fragmentima karlobaške samostanske knjižnice. Na kraju Zbornika nalazi se program simpozija, kao i kazala osobnih imena, pojmova i zemljopisnih imena.

Zbornik o povijesti karlobaških kapucina vrijedan je prinos hrvatskoj crkvenoj historiografiji jer osvjetljava djelovanje jednoga crkvenog reda, konkretnije jednoga samostana, na vrlo širokom području u različitim povijesnim razdobljima. U isto vrijeme on je važan zbog toga što predstavlja jedan manje poznati segment povijesti Crkve u Hrvata na području Like i Krbave, gdje su karlobaški kapucini imali važnu ulogu u misijskome djelovanju na tim prostorima od 18. stoljeća pa do danas, kada je njihov pastoralni rad ključan za uredno funkcioniranje vjerskoga života karlobaških vjernika.

Daniel Patafta